

Moeder bleef bescheiden en tevreden

J. Baan

Het voorgeslacht

Moeder en vader

Mijn moeder, Maria Baan-Müller, werd op 4 juni 1917 te Holten geboren. Haar ouders waren Johan George Paulus Müller (1875-1967) en Janna Teeselink (1881-1958).

Overgrootvader J.G.P. Müller (van Duitse afkomst) kwam in 1830 als kandidaat in de theologie vanuit Leiden naar

Holten. Tot aan zijn emeritaat in 1885 was hij hier 55 jaar lang de Hervormde dorpspredikant.

Moeders vader, Paul Müller, begon rond 1900 een transport-bedrijf. In 1920 zette hij zijn paarden op stal en kocht een vrachtauto (Daag) van het Duitse leger. In 1925 schafte hij een autobus aan om inwoners van Holten naar Deventer te kunnen vervoeren. Door een fusie tussen twee soortgelijke ondernemers werd de latere OAD gevormd. Een kwarteeuw had Paul Müller kerkelijke functies: eerst diaken, vervolgens kerkvoogd en ten slotte president-kerkvoogd. Daarbij was hij bestuurslid van de CHU. Als innovatieve ondernemer en bekende Holtenaar was hij bewogen met zijn omgeving. Financieel gezien was hij redelijk bemiddeld.

Opoe Müller herinner ik mij als een gezellige en gulle vrouw die altijd bezorgd was over haar kleinkinderen. Soms had ze wel een gaatje in haar hand, maar dat kon financieel wel lijden. Moeder heeft veel van deze positieve eigenschappen geërfd.

Mijn vader is in Rijssen opgevoed in een omgeving waar er velen waren die de Heere vreesden. Zijn moeder, opoe Hendrina, was de enige dochter van Gerrit Jan Egberts en Hendrika van de Riet ('Duuskers Dika'). Ze trouwde met Jan Willem, de zoon van Arend Baan, wethouder en tevens ouderling van de Eskerk, en trok bij haar ouders in.

Vaders (groot)ouders hebben een stempel gezet op zijn opvoeding. Bij het volwassen worden werd dit hem te bekrompen en zocht hij werk in Nijmegen. De weekenden thuis werd er dan vermaak en plezier gezocht in Holten. Op de dansvloer aldaar heeft hij mijn moeder ontmoet. Moeder voelde zich aangetrokken tot mijn vaders familie.

Het huwelijksleven

Begin van het huwelijk

Op 7 juni 1945 zijn mijn ouders getrouwd. Hun huwelijk werd bevestigd door ds. W.C. Lamain. Door huisvestingsproblemen in Rijssen woonden ze met drie generaties in een en hetzelfde huis op Bleekstraat 1. Dit was voor mijn moeder een grote overgang met nauwelijks privacy en luxe. Vooral echter op geestelijk gebied was dit voor haar een grote verandering. Hun woning was een zoete inval voor velen van Gods kinderen die bij 'Duuskers Dika' op bezoek kwamen. Moeder heeft in die tijd veel opgestoken van de vele bevindelijke gesprekken. Na 20 maanden (ik was inmiddels geboren) kwam er een grote verandering. Op 31 januari 1947 kreeg mijn grootvader een beroerte. Hij is die dag op de nog betrekkelijk jonge leeftijd van 58 jaar overleden. Dit sterven bracht een verandering teweeg bij vader. Die nacht dacht hij dat het voor hem ook sterven zou worden.

Moeder zag bij hem de angst en ook zij wist zich die nacht geen raad. Om vader te kalmeren wilde ze opoe ('Duuskers Dika') wakker maken. Maar vader zei: 'Mijn grootmoeder kan mij ook niet helpen.' Een 'gelukkig' ongelukkig leven was aangevangen.

Moeders familie begreep hier weinig van. De flamboyante en gezellige Gerrit Jan werd overdreven serieus, ja, leek in hun ogen wel gek te zijn geworden.

De sfeer in Holten (bij moeders familie) was iets anders. Ik herinner me een weekend met de familie Müller waarop we 's zondags de Dorpskerk en daarna de zondagsschool

bezochten, terwijl we 's middags gezellig op pad gingen. Opa maakte dan gebruik van een van de autobussen, een zoon chauffeerde en zo genoten we gezellig met verschillende familieleden van de mooie Sallandse omgeving. Opa Müller, die veel op had met mijn vader, kwam met het aanbod een klein timmerbedrijf voor hem te kopen, met daarbij een mooie woning. Vader had hiervoor echter geen vrijmoedigheid; hij durfde niet uit Rijssen te vertrekken.

Een dienende vrouw

Moeder was een dienende vrouw. Ze had een geestig karakter met vaak zeer rake opmerkingen. Ze was er allereerst voor haar gezin. Begin jaren vijftig werd vader door ds. P. Honkoop in het ambt van diaken bevestigd en vrij snel daarna als ouderling. Door moeders zorg in het gezin kon vader veel van zijn vrije tijd met het ambtswerk invullen. Moeder had hier geen problemen mee.

Kerkenraadsleden met familie waren meer dan welkom bij ons thuis en hadden veel met moeder op. Moeder was dagelijks bezig van het eten een feest te maken, maar 'teufulkus oawnt' (tafeltjesavond) overtrof alles in dat opzicht. In Rijssen was het de gewoonte dat er na de kerkdienst op oudejaarsdag, die om 17.00 uur begon, een uitgebreide maaltijd gebruikt werd. Moeder maakte hiervan een gezellig feest, waaraan ik nog steeds met genoegen terugdenk.

Mijn enige broer Paul studeerde op de HTS. Dat kon thuis alleen in de huiskamer. Moeder organiseerde van alles om dit mogelijk te maken. Studievrienden uit Almelo, vaak uit de betere milieus, kwamen over de vloer en vonden de sfeer bij ons thuis geweldig. Moeder verzorgde de catering, waarbij

het menu dan vaak bestond uit gebraden gehaktballetjes. Door de bezoeken van de vele vrienden van vader was er thuis vaak een geestelijk gesprek. Soms hadden we ‘gezelschap’, waarbij kinderen van God uit het hele land bij ons kwamen. Moeder was hier als Martha dienend bezig en werd hiervoor erg gewaardeerd. Geestelijk kon ze zich achter vader ‘verschuilen’ en bleef ze zodoende op de achtergrond.

Zorg en verdriet

Er werden negen kinderen geboren, allen vrij snel na elkaar. Onverwachts overleed op 16 juni 1961 op achtjarige leeftijd ons zusje Toosje (ze was het zesde kind). Ze had een ernstige vorm van het syndroom van Down, met daarbij een hartuis. Vader had een stille hoop dat dit sterven voor Toosje erven was geworden. Pas later heb ik beseft welk een moeilijke tijd dit voor moeder is geweest. Ze heeft het zware verdriet van het overlijden van haar kind steeds in stilte verwerkt. Begin jaren zeventig moest moeder worden geopereerd aan poliepen in haar dikke darm, waarvan een flink stuk moest worden weggenomen. Vader mocht geloven dat de Heere deze beproeving zou zegenen. Erg verzwakt kwam ze uit de operatie. Mijn ouders zijn daarna, tot onze vreugde, wat dagen in ons huis in Middelburg geweest, waarbij moeder weer kon aansterken.

Enige tijd later kreeg vader een hartinfarct en werd afgekeurd voor zijn werk. Ook moest hij bedanken als ouderling. Voor moeder gaf dit veel zorg. In 1974 kwam er bij vader een ernstige kwaal openbaar. Voor de operatie mocht hij ervaren: ‘Ik zal u trouw verzellen met Mijn raad; terwijl Mijn oog op u gevestigd staat’ (Ps. 32:4, ber.). De operatie was erg

kort: vader werd snel weer ‘dichtgemaakt’. De agressieve kanker in de slokdarm was niet meer te behandelen. Samen met moeder moest ik hem dit vertellen. Het was voor vader echter geen moeilijke boodschap: hij mocht uitzien naar de toekomst die voor hem was weggelegd. Een rijk getuigend sterfbed was voor moeder en ons een onvergetelijke periode: te midden van ons verdriet werden we steeds aangespoord de Heere te zoeken. Na weken van afbraak, nog helder van geest, is vader in het geloof gestorven, op de leeftijd van slechts 61 jaar.

Vader heeft meermalen gesproken over zijn verwachting voor moeder en het nageslacht. Net voor zijn sterven vroeg ik hem of hij voor ons nog een boodschap had. Ja, die was er: ‘Van Sion zal het blijde nageslacht haast zeggen: “Deez’ en die is daar geboren”’ (Ps. 87:3, ber.). Zo heeft hij in liefde van moeder en ons als kinderen afscheid genomen. Pas later heb ik mij gerealiseerd wat dit voor moeder betekende. Ze was erg getroost door het feit dat er voor vader een beter lot was bereid en kon hierdoor moedig en flink haar weg vervolgen. Dat neemt niet weg dat haar verdriet groot was, hoezeer ze dat ook voor ons probeerde te verbergen. Ik zal niet vergeten hoe we na enige maanden samen bij het graf van vader stonden en zij haar emoties niet meer in de hand had.

Ouderdom

‘Maar’ uit Holten

Bij het ouder worden kwam steeds meer de bewogenheid met de zaken van de eeuwigheid bij moeder openbaar. Je kon

voelen hoe intensief ze in de kerk naar de preek luisterde en zag haar dan nog weleens stiekem een traantje wegpinken. Voor haar eigen waarneming was bekering voor haar nooit mogelijk: ze kwam maar uit Holten. Moeder vergeleek haar leven te veel met dat van vader, vooral wat betreft diens geloofszekerheid. Daardoor dacht ze dat er voor haar nog meer duidelijkheid over geestelijke zaken moest komen dan die ze wellicht al ervaren had. Het pas verschenen boekje van ds. C. Harinck *De zekerheid van de zaligheid* zou ik haar nu graag hebben willen geven.

Begin van deze eeuw verhuisde moeder naar een appartement in het bejaardencentrum *Maranatha*. Zij was degene die altijd bezoek kreeg van haar vele kinderen en kleinkinderen. Iedereen hield veel van haar, ondanks haar vaak kritische reacties. De vele uren van investeringen in haar gezin hebben moeder op het eind van haar leven een goede ‘return on investment’ opgeleverd. Ze kreeg geregeld bezoek van Andries Haase, haar wijkouderling. Ze hadden daar persoonlijke en vertrouwelijke gesprekken. Ouderling Haase heeft mij eens gezegd: ‘Bij ouderen gaat de belangstelling voor geestelijke zaken vaak achteruit, maar bij je moeder ligt dit teer. Ze durft zich niets toe te eigenen, maar ze is altijd erg geïnteresseerd als ik bij haar ben.’

De tekst waarover moeder nogal eens sprak, vaak met emotie, is die uit Joël 2:32: ‘En het zal geschieden, al wie de Naam des HEEREN zal aanroepen, zal behouden worden; want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, gelijk als de HEERE gezegd heeft; en dat bij de overgeblevenen, die de HEERE zal roepen.’ Met name het gedeelte over de ontkoming op de berg van Sion en te Jeruzalem ontroerde haar.

De lichaamskrachten afgebroken

Na enige jaren gingen haar gedachten achteruit en moest ze op de verpleegafdeling van *Maranatha* worden opgenomen. In juni 2007 ging het naar het einde. De laatste avond van haar leven stonden we als gezinsleden om haar bed en waren er getuige van dat haar lichaamskrachten in enkele uren werden afgebroken. Moeder was erg kalm: er was geen vrees of strijd. Haar sterfbed getuigde van een bepaalde rust. Ook moeder straalde die rust uit, zij het zonder veel woorden. Kalm ging haar ‘levenskaarsje’ uit. Hierna hadden we samen als kinderen een intiem moment van bezinning rondom haar sterfbed, om daarna met gebed dit indrukwekkend gebeuren eensgezind af te sluiten. De rouwdienst in de kerk werd geleid door onze zwager ds. Jan Schipper, terwijl onze zoon ds. Gert Jan Baan op de begraafplaats heeft gesproken.

Resumé

Kwalitatief en kwantitatief

Pas later heb ik gemerkt hoeveel stabiliteit ik van huis uit heb meegekregen. Vader was de *spokesperson*. Hij was ook mijn voorbeeld, vooral door zijn rijk geestelijk leven. Later heb ik gezien welke grote rol moeder hierin heeft gespeeld. Het waren onze *beide* ouders die ons met alle liefde en zorg hebben opgevoed. Vader mogelijk meer *kwalitatief* en moeder meer *kwantitatief*, maar wel zij *beiden*, in eensgezindheid.

Doe toch eens rustiger aan

Voor al de vele jaren als weduwe was moeder nadrukkelijk in onze familie aanwezig. Iedereen van onze familie heeft haar regelmatig bezocht en zij was steeds een graag geziene gast in onze gezinnen. In het zakelijke was ze vaak voor mijn broer Paul en mij een tegenpool. Stond er weer eens een interview in het *RD*, dan kreeg je vol gas te horen: ‘Hè, houd er toch eens mee op, sta je alweer met je gezicht in de krant. Denk toch eens meer aan Rinie (mijn vrouw – JB). Moet je alweer reizen? Doe toch eens rustiger aan.’

Hoogtepunt

De bevestiging van haar oudste kleinzoon als predikant was voor haar een hoogtepunt. Als Gert Jan in de buurt preekte, werd hij altijd door haar met een goede maaltijd verwend in haar bejaardenwoning. Vaak ging ze mee voor een tweede dienst. Onze zoon herinnert zich nog goed de gezamenlijke gebeden voor en na de maaltijd.

Nooit zal ik de innige omhelzing met onze Jan Peter (haar tweede kleinzoon) vergeten, direct na zijn uitzending als kerkenwerker ten behoeve van het zendingswerk van de Gereformeerde Gemeenten in Nigeria. Ze konden elkaar bij het afscheid moeilijk loslaten. Zijn plotselinge overlijden anderhalf jaar later gaf haar een stil, maar diep verdriet. Hierna ontstond er een innige band met onze schoondochter Gonda, die toen immers ook weduwe geworden was.

Moeder bleef bescheiden en tevreden, en gaf liever alles weg. Zo zien we in liefde en verwondering terug op haar leven.

